

Struktura mednarodne skupnosti – norme (žive stvari, ki se spreminjajo in ki jih nekateri ustvarjajo). Ko se rodi nova država vstopi v ta normativni sistem, znajde se pred nekim faktorjem (nek sistem pravnih pravil, ki urejuje odnose med subjekti mednarodnega prava, ki so samo del objektov mednarodnih odnosov). So del nekega celovitega modela norm. Sistem pravnih pravil omogoča, da se za vsako situacijo, ki se zgodi v bodoče, ta sistem pravil prenese na to vprašanje. Vprašanje je, ali bo ta rešitev zadostila pravičnosti? (pravičnost znotraj pravnega reda)

Mednarodno pravo = skupek pravnih pravil, ki določa način obnašanja, ki je potreben za neki urejeno skupno življenje ljudi tega sveta, in ki ga ne urejuje notranje pravo posameznih suverenih držav. Temeljni subjekt, na katerega se nanašajo pravne norme, so suverene države.

Suverena država = tista država, ki v odnosu do drugih držav niso podvržene nobeni tuji volji ali pravnemu redu, z izjemo mednarodnega prava. (Države v ZDA ali švicarski kantoni npr. so podvrženi svoji državi, ki jo tvorijo. To torej niso suverene države).

Mednarodno pravo (v nadaljevanju MP) ureja odnose med suverenimi državami in poleg tega urejuje odnose med temi državami in mednarodnimi (medvladnimi) organizacijami, ki so jih te države ustanovile in med posameznimi medvladnimi organizacijami. MP uravnava odnose med državami in mednarodnimi organizacijami. Od 19. stoletja naprej MP ne ureja samo odnosov med državami, ampak tudi med organizacijami (včasih smo zato rekli „meddržavno pravo“).

MP ne urejuje nobenih odnosov med narodi (Slovenci, Baski, Kurdi ...).

Pretok ljudi, kapitala, informacije. Vse to zahteva neko standardizacijo in določena skupna pravila. Varnostni razlogi (vojne, oboroženi spopadi), varovanja okolja, boj proti terorizmu, boj proti trgovini z belim blagom, nore krave ... Vse to je treba urejati z mednarodnim pravom.

Razlik med notranjim in mednarodnim pravom je veliko. Mednarodno pravo je „na horizontu pravne znanosti“ (tako včasih pravijo). Nekateri tudi podvomijo, da je MP sploh pravo. 5 takih ugovorov poznamo:

- koncept suverenosti naj bi bil v nasprotju s pojmom prava (če sem suveren, me ne veže nobeno pravo, če me neko pravo veže, torej nisem suveren)
- pogoste in številne kršitve MP norm v mednarodni skupnosti

- mednarodna skupnost nima skupnega zakonodajalca
- v mednarodni skupnosti (v nadaljevanju MS) ni sodne oblasti
- v MS ni izvršilne oblasti (da bi izvrševala pravne odločbe)

Suverenost in pravo sta pravna pojma. Ločimo absolutno suverenost in relativno suverenost. Zaupanje je vedno osnova meddržavnih odnosov.

3. prilastki suverene države

Pravica do sklepanja mednarodnih pogodb

pravica do vojne

pravica do ....???

Država lahko prenese del svojih notranjih pristojnosti na mednarodno organizacijo. Država se za čas svojega članstva odpove izvajanju svojih določenih paralelnih pravic. Prenos pravic in pristojnosti ne vpliva na suverenost držav članic (pravno gledano). Država suvereno prenese del svojih pristojnosti na mednarodno organizacijo. Teoretično bi država lahko prenesla vse svoje pravice in pristojnosti, razen kompetence kompetenc. Ta organ odločanja (kompetenca kompetenc) bi lahko prenesene pravice prenesel takoj nazaj na državo.

Ali pomanjkanje sankcij pomeni, da pravna norma ne obstaja?

Drugo predavanje (26. februar 2013) - Berglez

PRVI KOLOKVIJ npr.

Zastavi si vprašanje in odgovori nanj

DRUGI KOLOKVIJ

mednarodno pravo – pravo EU (odnosi)

NASTAJANJE VIROV MP

Ključno: kaj razumemo pod besedo vir?? Viri so alfa in omega MP. Na kaj se pravzaprav sklicujemo? Tri tipe virov ločimo.

A) Materialni viri: akt ki ustvari pravni vir, neko ravnanje ki ustvari pravni vir. Ko nekdo nekaj „ravna“ pomeni da neko zadevo stori, opusti ali dopusti (nekomu drugemu). Pomembne so okoliščine, kako hitro bodo te stvari urejene.

B) Najpomembnejši tip --> Samostojni (formalni) pravni viri: tisti viri, ki ustvarjajo nove pravne norme. Karkoli se znotraj MP skuša obdelovat, mimo vprašanja pravnih virov ne moremo iti. Štirje podtipi:

-pogodbeno pravo (dunajska konvencija)

-običajno pravo

-splošna pravna načela

(-enostranski pravni posli (se smatrajo tudi kot samostojen vir MP))

...

-Judikatura, judikati (sodbe sodišč),

-pravna doktrina (učenje pravnih strokovnjakov)

...

-pravičnost (Degan ločuje 4 tipe pravičnosti)

1) Intra legem – pravičnost znotraj prava

2) Infra legem – pravičnost celotnega mednarodnega prava

3) pravičnost contra legem

4) ex equo et bono (zgolj po načelih pravičnosti – pozabi na pravo in pravne vire)

ODNOS MEDNARODNEGA IN NOTRANJEGA PRAVA

2 šoli: monistična & dualistična

|

Notranje pravo je nad mednarodnim pravom.

Danes se večina sicer strinja, da je mednarodno pravo nad notranjim pravom.

Dualizem – dva pravna reda: mednarodno pravo in notranje pravo. Ta dva pravna reda imata nek presek. Kako se norme prenašajo iz enega v drugega. Kako se prenašajo mednarodne pogodbe? Z ADOPCIJO (gre za ratifikacijo v notranjem pravu, ko je sprejeto se besedilo mednarodne pogodbe zapiše v notranje pravo, ni ga možno spreminjati s kasnejšimi postopki) ali TRANSFORMACIJO (že obstoječe mednarodne pogodbe se lahko dopolnijo ali spremenijo z novimi).

MEDNARODNE POGODBE

Ime pogodbe ni pomembno, eden od avtorjev je naštel celo 32 imen (pogodba, sporazum, pakt, konvencija, memorandum ...). Pomemben je predmet pogodbe in volja strank. Ali stranke želijo, da so pravno vezane. V anglosaksonski terminologiji se uporabljata *treaty* in *contract*. Pri mnogostranskih pogodbah poznamo zadržke, ki jih države lahko dajo na del pogodbe. Če država da zadržek na del pogodbe, s tem ni vezana, pa tudi ostale države v odnosu do te države niso vezane, vse ostale pa so. Pri dvostranskih pogodbah je zadržek nesmisel. MP predpostavlja, da so za sklepanje pogodb pristojni organi države (šef države, šef vlade, zunanji minister in lahko tudi vojaški poveljnik, če gre za tako stanje). Če je kdo drug pooblaščen, mora to dokazati s papirji. Izjema so veleposlaniki, ki so akreditirani pri mednarodni organizaciji.

Potek sklepanja mednarodnih pogodb.

V zgodovini so to počeli vladarji ali drugi suvereni. Danes pa gre za večdelen postopek.

Pactum de negotiando (sporazum o pogajanju v dobri veri)

Pactum de contragendo (sporazum o tem, da bodo sklenile sporazum)

Parafiranje (usklajevanje besedila)

Podpis na vladi (odobritev ali ne)

Ratifikacija v parlamentu (v bistvu samo dá nalogo šefu države)

Izmenjava ratificiranih listin (država se smatra kot mednarodno pravno zavezano; pri multilateralnih pogodbah se pošlje depozitariju in ta potem obvesti vse države)

Na pogodbe lahko države podajo pridržke (časovne, geografske ...). Zadržek ni dovoljen na predmet in cilj pogodbe. Različni deli pogodbe lahko stopijo v veljavo ob različnem času. Mednarodne pogodbe stopijo v veljavo po določenem številu ratifikacij, v SLO pa 8 dni po objavi v uradnem listu.

Večstranske pogodbe delimo na odprte (h katerim lahko pristopijo vse države) in restricted pogodbe (te so lahko pogojno odprte in popolnoma zaprte, h katerim druge države ne morejo pristopati).

OBČE /OBIČAJNO MEDNARODNO PRAVO

Obče pravo so neka pravila obnačanja, ki jih opazamo v medsebojnem odnosu mednarodnopравnih subjektov. Samo, če s prakso držav sovpada tudi prepričanje „*opinio iuris vel necessitatis*“ (pravna dolžnost izpolnjevanja nekega pravila). Subjekti se čutijo nekaj storiti ali se vzdržati. Gre v bistvu za običaje in ne toliko pravna pravila. Med običajem in obćim pravom je vljudnostno „pravo“. Sem sodijo nekatera pravila ceremonijala, protokola.

Davke so diplomatom veliko časa „odpuščali“ zaradi vljudnosti. Ko pa je prišlo do DK o diplomatskih odnosih so to zapisali vanjo in takrat je ta gesta postala del obćega prava. Tudi za pregled diplomatske prtljage je veljalo podobno (najprej za diplomatske kurirje, nato z DK pa še za šefa diplomatske misije). Tudi to je postalo obće pravo. Prišlo je do spremenjene pravne zavesti – to ni več zgolj vljudnost ampak je to postalo pravno pravilo, ki ga je treba spoštovati. Temeljna karekteristika obćega obićajnega prava je:

1. velja za vse subjekte
2. to je NEPISANO pravo (kako torej vemo? Kako ga ugotavljamo?)

To počnemo na vsaj štiri načine:

- gledamo prakso držav (skozi jurikaturu – pisanje zakonov)
- ustava, zakoni predpisi (notranje pravo posameznih držav)
- gledamo izjave državnih organov
- diplomatska sporočila
- sodbe sodišć in arbitraž

Na osnovi tega si ustvarimo neko mnenje. Posebna pozornost se namenja deklaracijam in resolucijam OZN. Tam poskušamo razbrati stališća držav do doloćenega vprašanja in se tem

poskušamo razbrat „opinio iuris“ (pravno prepričanje).

Razlika med should (naj bi) in shall (morajo).

Na kakšen način so bili sprejeti posamezni dokumenti? Z aklamacijo (s ploskanjem, vpitjem). Z glasovanjem. Soglasno.

Obča pravna pravila se spreminjajo: z nastankom novega (ki nadomesti starejšega), z zastaranjem starega ali z novo kodifikacijo.

Za nastanek novega se šteje tudi pogodbeno sprememba med državami. Ni nujno, da pristopijo vse države.

ENOSTRANSKI MEDNARODNI PRAVNI AKTI

Ta vir ni izrecno naveden v statutu mednarodnega sodišča. Mednarodno sodišče pa jih uporablja vir. Enostransko dejanje mednarodnega pravnega subjekta, je obvezujoče, če nastopi pravna posledica in če se vsaka druga stran zanese, da se bodo obveznosti izpolnile. Primer je končevanje jedrskih poskusov Francije (to je storila z izjavo o tej temi) in druge države pa so zaupale. Francija ni mednarodno prano zavezana, vendar to ne vpliva na pravne posledice takih izjav. Ko je sodišče gledalo, kaj sestavlja francosko izjavo, je upoštevalo vse zgoraj naštetih stvari (note, govor predsednika, zunanjega ministra, tv nastop obrambnega ministra ...). Ali jezik v neki enostranski deklaraciji razkriva jasen namen? ...

SPLOŠNA PRAVNA NAČELA ni enako SPLOŠNA NAČELA MEDNARODNEGA PRAVA!!

SPN

- zavezujejo vse, povej primer, kakšno vlogo igra

1. kolokvij: Vprašanja bodo vezana na vire, odnos MP in NP

SREDSTVA MIRNEGA REŠEVANJA SPOROV

Včasih tega ni bilo, zato so uporabljali samo oboroženo silo. Že v prvem členu ustanovne listine ZN je zapisano, da je kot prvi cilj ZN varovati mednarodni mir in varnost. V ta namen si je treba prizadevati, da mednarodni spori dosežejo reševanje z mirnimi sredstvi. Za doseganje tega cilje imamo načelo: Vsi člani naj rešujejo spore z mirnimi sredstvi na tak način, da se mir, varnost in blaginja ne spravijo v nevarnost. Bistvo MRŠ je to, da se spravi ali zgladi vsak spor in tudi vzroki zanj. Dostikrat je odprava vzroka seveda nemogoča (Bližnji Vzhod ...).

Spori se lahko razdelijo na PRAVNI in NEPRAVNE (politični in interesni).

Pravne spore lahko ločimo na tiste, ki so to po OBJEKTIVNEM kriteriju (ki se lahko rešijo z uporabo pravnih predpisov), in ki so to po SUBJEKTIVNEM kriteriju (za katere stranke želijo, da se rešijo z uporabo pravnih predpisov).

Vsakršno reševanje MS je predmet političnega dogovora (političnih sredstev).

Pri reševanju poznamo POLITIČNA in PRAVNA sredstva.

Načelo mednarodnega prava, ki ga tukaj omenjamo je, da si morajo stranke prizadevati za mirno reševanje sporov. Seveda jim tega ne more nihče vsiliti. V primeri Vzhodnega Timorja je mednarodno sodišče navajalo, da nobene države ne moremo podvreči sodni presoji. Nobene države ne moremo podvreči arbitraži ali posredovanju (monetarno zlato). Države imajo prosto voljo pri izbiri sredstev. Sredstva so naštetja v 33. členu ustanovne listine ZN (pogajanja, anketa, posredovanje, spravo, razsodništvo, sodno rešitev, obračanje na regionalne ustanove in druga sredstva po lastni izbiri). V 35. členu listina še doda pravico članov in nečlanov ZN, da opozorijo na situacijo spora tako, da se obrnejo na mednarodno skupnost. Stranke v sporu se morajo v primeru neuspeha zateči k drugemu sredstvu. Vse države se morajo vzdržati vsakršnega delovanja, ki bi ogrožalo mednarodni mir in varnost. Države imajo obveznost, da se pogajajo po načelu BONA FIDES (v dobri veri).

SUBJEKTI MEDNARODNEGA PRAVA

Država ima v lasti in posesti ozemlje. Država po notranjem pravu sicer ni lastnik ampak ima zgolj razpolagalno pravico. Ozemlje ni nujno prostorsko povezano (Aljaska). Država lahko prenese pristojnosti glede svojega ozemlja na druge države oz. organizacije (primer EU ali pa npr. upravljanje prelazov, mejnih prehodov ...).

Kondominij – ko si 2 ali več držav deli suverenost

Koimperij – na nekem ozemlju je suverena ena država, oblast pa izvaja skupaj z drugo

Dominij (Dominium) – lastništvo, pravica do lastnine, pravica do posestvanja in uporabe

Ozemeljska suverenost se lahko dobi:

- originarno
  - nikogršnja zemlja (predvsem v času kolonizacije in tudi kasneje npr. Antarktika)
  - naplavine (predvsem za pridobivanje dodatnega ozemlja – Japonska)
  - priposestvanje (vedno je vključen nek rok, toliko in toliko časa je treba uživati to lastnino, v mednarodni skupnosti ta rok ni določen – primer je npr. Falklandi)
  - aneksacija (nekoč v primeru popolne kapitulacije ali popolnega uničenja sovražnika)
  -
- derivativno
  - cesija (odstop od ozemlja) npr. 1845 se je Mehika odpovedala Texasu v korist ZDA ali pa 1867 Rusija proda Aljasko ZDA)

Državne meje so navidezen črte, kot ploskve ki razmejujejo ozemlje tako nad zemljo kot pod zemljo.

Meje na morju

gre za gradacijo meja. Medtem ko so meje na rekah in jezerih na kopnih in so fiksne, je na morju drugače --> naslednji teden.

Meje držav nad zemljo

Zračni prostor nad notranjimi vodami (teritorialnim morjem) in kopnim je pod suverenostjo države. Čigar je zemlja, tega je nebo in podzemlje. Država lahko omeji prelete letal. Vsaka država ima

pravico motenja frekvenc na svojem ozemlju.

ENOSTRANSKE REŠEVANJE SPOROV – SANKCIJE